

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук,

доцента кафедри фізичного виховання

Національного технічного університету «Харківський політехнічний
інститут» **Тінякова Артема Олександровича**

на дисертацію *Овчарука Василя Володимировича*

**«Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих
технічних навчальних закладів засобами фізичного виховання»,**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

за спеціальністю 13.00.07 – теорія та методика виховання

Актуальність дослідження. Сучасна парадигма гуманітарних наук відходить від теоретичного та дискретного розгляду предметів дослідження та спрямовує роботи в міждисциплінарне русло із головним надзвичайно важливим завданням – оптимізувати досягнення новітніх цілей, що, перш за все, передбачає перерозподіл людських ресурсів та перебудову змісту освіти. Саме таким є дисертаційне дослідження Овчарука Василя Володимировича «Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів засобами фізичного виховання».

В основу дисертаційної роботи Овчарука В. В. покладено праці вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: О. Акімова, О. Ажиппо, Н. Белікова, Р. Гуревич, О. Дубогай, Л. Дудорова, Ю. Зенцова, О. Коберник, М. Козяр, А. Коломієць, Т. Кутек, О. Куц, Б. Максимчук, Є. Приступа, В. Приходько, І. Салук, М. Севрюк, М. Селезінка, І. Смолякова, В. Філінков, А. Цьось В. Шахов та інші. Проте здобувач на основі творчого підходу до вже наявних теорій виробив власний підхід.

Робота характеризується високим ступенем наукової новизни: уперше обґрунтовано ефективність реалізації педагогічних умов і моделі формування здоров'язберігаючої компетентності засобами фізичного виховання у студентів технічних ЗВО; розроблено модель і педагогічні умови формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічного профілю;

визначено принципи, структуру та зміст упровадження низки методик, технологій, технік і прийомів формування здоров'язберігаючої компетентності в студентів ЗВО технічного профілю; встановлено кореляцію між специфікою навчання й виробничою діяльністю студентів технічного ЗВО та динамікою їхнього здоров'я, визначено комплекс дидактичних і виховних заходів щодо мінімізації деструктивних професійних факторів; удосконалено зміст, форми і методи викладання дисципліни (факультативу) «Фізичне виховання», шляхи формування особистої мотивації, набуття релевантних компетентностей, формування професійного «Я-образу» майбутніх інженерів, проектувальників, програмістів засобами фізичного виховання; подальшого розвитку набули: а) теорія особистісно орієнтованого підходу; б) підходи до побудови практичних моделей здоров'язбереження; в) ідея адаптації змісту дисципліни «Фізичне виховання» до напряму підготовки суб'єктів освітнього процесу.

Аналіз основного тексту дисертації.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, сформульовано завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, представлено методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, представлено відомості про упровадження й апробацію основних наукових положень, наведено дані про публікації, структуру й обсяг дисертації.

Дисертант традиційно вибудував структуру дисертації, розглянувши спочатку теоретичні основи формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти, модель формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти, що стало підґрунтям для експериментально-дослідної перевірки ефективності реалізації педагогічних умов і моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів.

У першому розділі «Теоретичні основи формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти» дисертантом проведена значна робота щодо поняттєвого апарату з

досліджуваної проблеми. Здійснено аналіз різної інтерпретації понять «здоров'я», «рухова активність», «здоров'язберігаюче середовище», «здоров'язберігаючі технології» та інші.

Аналіз цього розділу засвідчує сформованість дослідницько-аналітичних умінь дисертанта, що проявились у здатності узагальнювати об'ємний теоретичний матеріал на основі його системного бачення, вдало його систематизувати і робити власні висновки. Дисертантом проведено наукове дослідження проблеми формування здоров'язберігаючої компетентності, визначено критерії, показники та вихідні дані сформованості здоров'язберігаючої компетентності; схарактеризовано основні структурні компоненти здоров'язберігаючої компетентності під час занять з фізичного виховання; виокремлено дефінітивний аналіз, сутність та змістова характеристика. Особливої уваги заслуговує висновок про те, що головною умовою успішної самореалізації фахівця, успіху його професійної кар'єри є особисте здоров'я як чинник формування валеологічної компетентності, а тому основне завдання професійної педагогічної освіти – формування в студентів технічних ЗВО потреби в особистому здоров'ї як чинникові оптимальної реалізації творчої особистості, розкриття мотивів затребуваності здоров'я як психофізичної основи діяльності людини, здійснення валеологічної підготовки, орієнтованої на відновлення та зміцнення власного здоров'я.

Приємне враження справляє переконливість, логічність та детальність представлених автором пов'язаних між собою структурних компонентів здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних ЗВО: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, емоційно-вольового, оцінно-діяльнісного – та обґрунтованість рівнів їх розвитку: низького, недостатнього, необхідного, високого та деталізація їх змістових характеристик, що були закладені в хід експериментальної роботи. Даний підхід дозволяє легко орієнтуватись у запропонованих в дисертації методиках.

У другому розділі «Модель і педагогічні умови формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої

освіти» дослідником визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування здоров'язберігаючої компетентності студентів засобами фізичного виховання, запропонована структурна модель формування здоров'язберігаючої компетентності.

Дисертантом, на нашу думку, вдало визначено та обґрунтовано педагогічні умови розвитку означеної компетентності (оптимізація організаційної й інтерактивної освітньої діяльності студентів на заняттях з фізичного виховання; стимулювання самостійних форм освітньої фізкультурної діяльності; адаптація змісту дисципліни «Фізичне виховання» з урахуванням специфіки професійної діяльності студентів технічного профілю) й експериментально доведено їх ефективність.

Заслугує позитивної оцінки той факт, що поряд із традиційними формами занять автором використовувались лекції-бесіди, лекційно-настановчі заняття, лекції-полілоги, бесіди-семінари, індивідуальна пошукова робота. Це забезпечило розвиток продуктивного професійного спілкування студентів, трансформацію засвоєних знань у внутрішній план дій, що підтвердило високий потенціал новітніх освітніх технологій для оволодіння здоров'язберігаючою компетентністю студентів технічних закладів вищої освіти.

Привертає увагу обґрунтованість, логічність у розкритті змісту та складових моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних ЗВО.

Основний зміст експериментальної роботи полягав у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних ЗВО.

Вважаємо доречним при проектуванні моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти виокремлення таких її основних складників, як: цільовий блок, що містить мету; змістовний блок – методологічні підходи та принципи; операційно-діяльнісний блок, що містить педагогічні умови та форми

освітньої діяльності; оцінно-результативний – компоненти, критерії, рівні сформованості.

Найцікавішим і найкориснішим з точки зору практики є третій розділ **«Експериментально-дослідна перевірка ефективності реалізації педагогічних умов і моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів»**, у якому послідовно описано авторську методику організації експериментального дослідження, представлено результати експериментально-дослідної роботи.

Переконливим є високий науковий стиль дисертаційного дослідження. Автор доречно застосовує терміни суміжних гуманітарних і природничих наук, що, з одного боку, виявляє широту його компетенцій, з іншого – засвідчує міждисциплінарний підхід до розв'язання поставленої проблеми.

Варто засвідчити достатню вибірку педагогічного експерименту: у процесі дослідження на різних його етапах взяли участь 478 студентів і 19 викладачів фізичного виховання.

Слід також відзначити широкий спектр методик-індикаторів, якими користувався дисертант: педагогічні спостереження, анкетування, тестування, самооцінювання, експертне оцінювання практичних умінь студентів, аналіз особистих валеокультурних і фізкультурних (спортивних) щоденників студентів; використання специфічних фізкультурно-нормативних методик (індекс Руф'є, тест Купера та інші); опис та ранжування якісних показників тощо. Аналіз даних педагогічного експерименту є достатньо обґрунтованим і дозволяє засвідчити наявність позитивної динаміки у формуванні здоров'язберігаючої компетентності студентів контрольних та експериментальних груп та абсолютний приріст на кінець експерименту.

Позитивним є те, що у роботі наявні графічні зображення та таблиці, виконані в стилі інфографіки, які ілюструють результати дослідження.

Оцінюючи виконане дисертаційне дослідження, ми вважаємо за доцільне висловити декілька зауважень та побажань:

1. Позитивно оцінюючи думки автора стосовно виокремлення основних компонентів формування здоров'язберігаючої компетентності

студентів технічних закладів вищої освіти: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, емоційно-вольового, оцінно-діяльнісного, зауважимо, що при розкритті їх змісту, варто було виокремлювати типові, концептуальні показники.

2. Відповідно до вимог АК МОН України перед кожним розділом автор має представити коротку анотацію про те, що буде розглядатися в розділі. У рецензованій дисертації таких анотацій немає.

3. Бракує оцінних суджень дослідника в процесі висвітлення концептуальних поглядів знаних науковців (Е. Вайнер, І. Бердніков тощо).

4. До практичного значення дослідження автор включає розроблення змістовно-методичного забезпечення. Можливо, варто було б говорити про модифікацію чи удосконалення такого забезпечення.

5. Бажано було б у роботі детальніше описати сутність методичних рекомендацій до вивчення дисципліни «Фізичне виховання» для студентів усіх спеціальностей «Основи здорового способу життя студентів» або висвітити їх у додатках.

Висловлені зауваження, побажання та дискусійні думки не заперечують позитивній оцінці наукового рівня дисертації, що здійснює суттєвий внесок у розроблення проблеми формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів засобами фізичного виховання.

Зміст дисертаційної роботи адекватно відображено в авторефераті, він відповідає паспорту спеціальності 13.00.07– теорія і методика виховання.

Дисертаційна робота **«Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів засобами фізичного виховання»** є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 (зі змінами), а її автор — **Овчарук Василь Володимирович** —

заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичного виховання
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

А. О. Тіняков

Підпис доц. Тінякова А.О. за підписом

14.06.2019р